

Utbildningsinspektion i Bygdsiljumskolan och Skråmträskskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Bygdsiljumskolan och Skråmträskskolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Bygdsiljumskolan och Skråmträskskolan och besökt skolorna den 23–24 januari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolorna intervjuades rektorn, lärare, övrig personal och elever i årskurs 6 samt föräldrar med barn i olika årskurser. Vid Skråmträskskolan genomfördes föräldraenkäter istället för intervjuer. Inspektörerna besökte också förskoleklas-

sernas verksamhet samt lektioner i årskurserna 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Bygdsiljumskolan och Skråmträskskolan

Bygdsiljumskolan	Antal elever
Förskoleklass	9
Grundskola	39
Skolbarnsomsorg	21

Skråmträskskolan	Antal elever
Förskoleklass	7
Grundskola	64
Skolbarnsomsorg	19

Källa: Skolornas statistik

Bygdsiljumskolan och Skråmträskskolan tillhör samma rektorsområde. Till området hör även två förskolor.

Utbildningen vid skolorna omfattar förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6 samt integrerad skolbarnsomsorg.

I rektorsområdet finns en rektor, anställd på 50 procent. Den pedagogiska personalen vid respektive skola arbetar i var sitt arbetslag där förskoleklass, skolbarnsomsorg och årskurs 1–6 ingår.

Eleverna vid skolorna är organiserade i åldersblandade grupper. Förskoleklassen vid respektive skola har bildat separata grupper och verksamheten integreras i varierande omfattning med de lägre årskurserna.

Bygdsiljumskolan ligger i en vacker jordbruksbygd cirka sex mil sydväst om Skellefteå. Skråmträskskolan, som är belägen i en liten by knappt två mil sydväst om Skellefteå, har ett stort upptagningsområde och många elever har skolskjuts.

För närvarande fortsätter eleverna vid båda skolorna sin skolgång i årskurs 7 i Björnåkerskolan. Inför höstterminen 2008 planeras emellertid en omorganisering av rektorsområdets elever i årskurs 6 vilket innebär att dessa elever kommer att fortsätta sin skolgång redan i årskurs 6 i Björnåkerskolan. Vid inspektionen framkommer en stark motvilja bland personal och föräldrar till denna omorganisering. Enligt intervjuer har en osäkerhet och oro hos personal och föräldrar avseende omorganiseringen påverkat arbetsmiljön och verksamheten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att skolornas elever har förutsättningar att nå målen för utbildningen. Eleverna utvecklas och når kunskaper i flertalet av grundskolans ämnen enligt de nationella målen. Emellertid behöver skolorna analysera och vidta lämpliga åtgärder utifrån de låga resultaten av de nationella ämnesproven i

årskurs 5 i ämnet engelska. Elever och föräldrar har också i allmänhet liten kännedom om målen i kursplanerna för respektive ämne.

Vidare råder en fokusering på ämnena svenska, matematik och engelska. Förutom i svenska, matematik och engelska genomför inte skolorna någon tydlig systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att respektive skola måste förbättra arbetet med att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i alla ämnen.

Eleverna vid Bygdsiljumskolan ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet. Eleverna upplever också att de har inflytande över sin undervisning och att deras åsikter tas på allvar. Inspektörerna bedömer att Skråmträskskolans arbete med elevinflytande måste förbättras då elevernas inflytande över sitt lärande främst avser när en arbetsuppgift ska göras.

Skolornas arbete med värdegrunden har bidragit till att eleverna trivs och känner sig trygga i skolan vilket också bekräftas av de intervjuade föräldrarna. Eleverna har ett bra förhållningssätt mot varandra som präglas av tolerans och respekt. Alla känner alla och yngre samt äldre elever umgås med varandra.

Rektorsområdet har under en längre tid präglats av många rektorsbyten. Nuvarande rektor är nyanställd på ett vikariat. Inspektionen visar att rektorn är känd av eleverna och föräldrarna samt att rektorn utifrån förutsättningarna är förtrogen med verksamheterna.

Skolornas kvalitetsarbete bör förbättras. Skolorna bör särskilt utveckla sina metoder för att följa upp och analysera sina resultat samt göra eleverna och föräldrarna delaktiga i kvalitetsarbetet.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).
- Skolornas kvalitetsredovisning motsvarar inte förordningens krav (3 – 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolorna anordnar inte elevens val (2 kap. 19 – 20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolornas information till elever och föräldrar avseende kursplanernas mål bör förbättras.
- Skolornas analyser av resultaten i de nationella ämnesproven bör förbättras.
- Skråmträskskolans arbete med elevinflytande bör förbättras.
- Skolornas arbete med de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.
- Åtgärdsprogrammets kvalitet behöver förbättras vid båda skolorna.
- Rektorn bör ta ett tydligare ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen vid skolorna.
- Skolorna måste säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5.

- Skolorna bör i högre grad använda informationsteknik för att underlätta elevernas möjlighet att nå målen.

Kunskaper

Inspektionen visar att eleverna i förskoleklassen får goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger. Inspektörerna fick ta del av väl planerad och genomförd undervisning som stimulerar till elevernas utveckling och lärande.

Vid en bedömning av resultaten för skolorna är det viktigt att beakta att dessa bygger på få elever.

Tabell 1: Andel elever (i procent) i årskurs 5 år 2006 och 2007 som uppnått målen i de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik

	Bygdsiljumskolan		Skråmträskskolan	
	2006	2007	2006	2007
Svenska	100	83	83	92
Engelska	50	83	83	75
Matematik	100	92	100	100

Källa: Skolornas uppgifter

Eleverna i årskurs 2 genomgår diagnoser i läsutveckling en gång per termin enligt den så kallade Skellefteåmodellen. Skolorna genomför också de nationella ämnesproven i årskurs 5. Enligt skolornas statistik har flertalet elever nått målen i svenska, engelska och matematik. Resultaten i engelska i Bygdsiljumskolan år 2006 och i Skråmträskskolan år 2007 är dock väsentligt lägre jämfört med de andra ämnena. Skolorna har analyserat tänkbara orsaker till resultaten och menar att de kan bero på att vissa årskullar har en hög andel elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att skolorna behöver fortsätta att analysera sina resultat i de nationella ämnesproven och tydligare relatera resultaten till skolornas pedagogiska arbete.

Inspektörerna bedömer att eleverna, efter ålder och mognad, i allmänhet känner till kunskapsmålen i svenska, matematik och engelska. Emellertid har eleverna generellt begränsad kännedom om kunskapsmålen i övriga ämnen. Vidare har föräldrarna i regel liten kännedom om kunskapsmålen för respektive ämne. Enligt inspektörerna kan detta medföra svårigheter för eleverna att utveckla sin förmåga att själva bedöma sina resultat. Föräldrarnas bristande kännedom om kunskapsmålen kan innebära att föräldrarna inte lika tydligt kan följa och relatera elevernas kunskapsutveckling till målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra informationen till eleverna och föräldrarna avseende kunskapsmålen.

Inspektionen visar att dokumentation av elevernas kunskapsresultat i årskurs 5 inte sker i samtliga ämnen. Förutom i svenska, matematik och engelska genomför inte skolorna någon tydlig systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål. Inspektörerna bedömer att skolorna måste förbättra arbetet med att dokumentera, följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i alla ämnen.

Utvecklingssamtal genomförs regelbundet med alla elever då även den individuella utvecklingsplanen upprättas. Den individuella utvecklingsplanen ska vara framtidssyftande och ha sin utgångspunkt i mål att sträva mot i läroplanen och i kursplanerna. Skolornas individuella utvecklingsplaner är inte tydligt framtidsyf-

tande och omfattar i vissa fall en ytterst begränsad del av elevens kunskapsutveckling. Inspektörerna bedömer att de planer som upprättas i skolorna behöver utvecklas, främst avseende de framåtsyftande målbeskrivningarna, samt på ett mer utförligt sätt omfatta elevens kunskapsutveckling. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen.

Skolorna har generellt en fungerande arbetsgång för att upptäcka och arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Skolorna har tillsammans tillgång till en speciallärare. Varje läsår genomför lärarna och specialläraren olika kartläggningar och observationer av eleverna för att tidigt upptäcka de behov som finns. Särskilt stöd till elever ges både inom och utom den klass eller grupp eleven tillhör. I intervjuer framkommer dock att stöd utanför den klass eller grupp eleven tillhör dominerar. Inspektörerna vill betona vikten av att specialpedagogiska insatser i första hand ska ges till elever inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Enligt samstämmiga uppgifter har alla elever i behov av särskilt stöd åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer dock att kvaliteten på åtgärdsprogrammen varierar. Åtgärdsprogrammen bör förbättras så att de alltid innehåller konkreta och utvärderingsbara mål.

I både Bygdsiljumskolan och Skråmträskskolan har eleverna i samtliga årskurser regelbundna klassråd och elevråd. Inspektionen visar att användningen av dessa kopplas till skolans uppdrag att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former. Eleverna upplever också att de får vara delaktiga i de flesta beslut som fattas. Inspektionen visar även att eleverna vid Bygdsiljumskolan har inflytande över sitt lärande på flera sätt. Eleverna är med och påverkar val av arbetsformer och undervisningens innehåll. I Skråmträskskolan visar inspektionen att elevernas inflytande över sitt lärande främst avser när en arbetsuppgift ska göras. Något tydligt reellt inflytande över arbetsformer och undervisningens innehåll framkommer inte vid inspektionstillfället. Inspektörerna bedömer att Skråmträskskolan behöver förbättra sitt arbete med elevernas inflytande över sitt lärande.

Normer och värden

Inspektörerna bedömer att skolorna arbetar aktivt med värdegrundsfrågor. Elever såväl som föräldrar och personal upplever att det generellt råder en god stämning i respektive skola. Alla känner alla och yngre samt äldre elever umgås med varandra. Eleverna arbetar och utför aktiviteter tillsammans på ett naturligt sätt, vilket bekräftas av intervjuer och inspektörernas observationer.

Numera råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola. Skolornas likabehandlingsplaner innehåller inte någon specifik redovisning av verksamheternas behov och visar inte vilka insatser som man avser påbörja eller genomföra under det kommande året. Vidare är likabehandlingsplanerna inte förankrade bland eleverna. Inspektörerna bedömer att skolorna måste utveckla respektive plan under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Skolorna måste också förankra respektive plan hos alla elever. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

På varje skola ska det finnas ordningsregler som syftar till att skapa arbetsro i skolan. Lärare, elever och vårdnadshavare ska känna till vilka regler som gäller

och det bör framgå vad konsekvensen blir om eleverna bryter mot dessa. Inspektionen visar att skolorna har ordningsregler som framtogs enligt ovanstående.

Ledning och kvalitetsarbete

Skolorna har i jämförelse med kommunen och riket en hög personaltäthet. All personal har pedagogisk utbildning.

Rektorsområdet har under en längre tid präglats av många rektorsbyten. Nuvarande rektor är nyanställd på ett vikariat. Inspektionen visar att rektorn är känd av eleverna och föräldrarna samt att rektorn utifrån förutsättningarna är förtrogen med verksamheterna. Enligt personalen har dock alla rektorsbyten påverkat skolornas verksamheter negativt, främst när det gäller utvecklingsarbetet. Detta har fått till följd att den pedagogiska verksamheten till stor del styrs av lärarna själva, och en tydlig pedagogisk ledning av skolorna saknas vid inspektionstillfället. Vid intervjuer framkommer även en uppfattning om att rektorn har tydligt fokus på att få budget i balans och att genomföra den tidigare nämnda omorganiseringen av skolornas årskurs 6 vilket inte upplevs positivt. Inspektörerna bedömer att rektorn bör ta ett tydligare ledningsansvar för den pedagogiska utvecklingen vid skolorna.

Varje skola ska ha en arbetsplan som anger hur skolan ska arbeta mot de nationella målen. Arbetsplanen ska utvärderas varje år. I skolorna finns dokument som kallas arbetsplaner som till form och innehåll liknar skolornas kvalitetsredovisningar. Varje skola ska även upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska även innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen. Skolornas kvalitetsredovisningar omfattar enheternas prioriterade mål och de kommunala målen. De redovisar dock inte i vilken utsträckning de nationella målen har förverkligats eller vilka åtgärder som ska vidtas för att öka måluppfyllelsen. Vidare ska kvalitetsredovisningen utarbetas under medverkan av elever och föräldrar ska ges möjlighet att delta i arbetet. Elever eller föräldrar har inte varit delaktiga i skolornas kvalitetsredovisningar och eleverna har ingen kännedom om dess existens. Inspektionen visar också att kvalitetsredovisningen inte upplevs som ett levande dokument bland personalen. Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsredovisningar inte uppfyller förordningens krav. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Inspektionen visar att eleverna vid skolorna överlag har god tillgång till utbildning. Eleverna erbjuds under årskurs 6 att prova på undervisning i de moderna språken tyska, franska och spanska för att underlätta valet av språk i årskurs 7.

Inspektionen visar dock att det råder stora oklarheter huruvida eleverna ges förutsättningar att nå samtliga mål i ämnet hem- och konsumentkunskap i årskurs 5. Vid inspektionen framkommer att undervisningen i ämnet varierar i omfattning och ges i olika årskurser vid skolan. Inspektörerna bedömer därför att skolorna behöver säkerställa att alla elever ges förutsättningar att nå samtliga mål i årskurs 5.

Skolorna genomför inte elevens val. Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen inom ramen för elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera

ämnen. Mot bakgrund av ovanstående vill inspektörerna framhålla vikten av att skolan snarast tillgodoser elevernas rätt till utbildning avseende elevens val.

Enligt läroplanen ska eleverna ha tillgång till datorer för att själv kunna söka och utveckla kunskaper. Det finns datorer på skolorna men vid intervjuer framkommer att dessa används i begränsad omfattning. Inspektörerna bedömer att skolorna i högre grad bör använda informationsteknik för att underlätta elevernas möjlighet att nå målen.

Skolorna har god tillgång till läromedel och lokalerna är ändamålsenliga och fungerar väl för verksamheten. Utemiljön vid skolorna erbjuder varierande lek-områden och nyttjas ofta i undervisningssyfte.

Datum	Ort
2008-05-27	Umeå

Veronica Bonivart Säfström

Lena Ålander